

CAMPUS

MASTERPLAN
CAMPUSONTWIKKELING
2023

**CA
MP
US**

**MASTERPLAN
CAMPUSONTWIKKELING
2023**

INHOUDS OPGAVE

14

08

WAAR?

Locatie

WAAROM?

Realiseren ambities VU
en Amsterdam UMC

24

HOE?

Stedenbouwkundige
structuur

40

WAT?

Programma
Campusontwikkeling

50

WANNEER?

Ontwikkelstrategie

INTRODUCTIE

De gezamenlijke campus van het Amsterdam UMC, locatie VUmc en de Vrije Universiteit Amsterdam vernieuwt. Deze ontwikkeling wordt neergezet in dit Masterplan. Op basis van onze ambities voorzien we in de huidige en toekomstige wensen en behoeften van onze studenten, patiënten, onderzoekers, medewerkers, bezoekers en omwonenden. De campus en de functie die zij heeft kent een nauwe samenhang met de veranderende samenleving en de ontwikkelingen in Zuidas. Zo heeft de Coronapandemie het belang benadrukt van de campus als plek om fysiek bij elkaar te komen voor werk, studie, zorg en onderzoek. Daar hoort ook bij dat er ruimte is voor ontmoeting, met horeca, sport, cultuur en kunst. Dit Masterplan Campusontwikkeling beschrijft hoe Amsterdam UMC en de VU in nauwe samenwerking met de gemeente Amsterdam bouwen aan deze stadscampus.

Uniek

Deze campus is de plek van waaruit Amsterdam UMC en de VU invulling geven aan hun missies: kwalitatieve complexe patiëntenzorg, vernieuwend wetenschappelijk onderwijs en onderzoek vanuit een verantwoordelijkheid voor mens en planeet. In dit masterplan is uiteengezet hoe de ontwikkeling van de campus hier een bijdrage aan kan leveren. De campus wordt steeds meer een bruisende locatie binnen Zuidas, een toplocatie in Amsterdam. Het is een inspirerende plek waar onderwijs, onderzoek, patiëntenzorg en bedrijvigheid samenkomen en elkaar versterken. Daartoe worden nieuwe onderzoeks- en zorgfaciliteiten, onderwijsruimtes, kantooromgevingen en een aantrekkelijke, groene buitenruimte gerealiseerd. De synergie tussen universiteit en academisch ziekenhuis zorgt voor een unieke omgeving waarop kennisintensieve (markt)partijen graag aansluiten. Er wordt volop gewerkt aan de campus. Nieuwe gebouwen zijn in achterliggende jaren gerealiseerd, zoals het O|2 Labgebouw, het Imaging Center en het Nieuwe Universiteitsgebouw met theater en bioscoop. Ook zijn diverse bestaande gebouwen vernieuwd. De komende jaren gaan we daarmee door.

Ruimte voor anderen

Dit Masterplan is ook een uitnodiging om mee te doen. Met de ontwikkeling van de campus willen we ruimte creëren: voor de ambities van Amsterdam UMC en de VU, maar ook voor die van bedrijven, zorginstellingen en onderzoeksinstituten. De campus is een creatieve broedplaats voor jonge bedrijven die er als start-up en scale-up een plek kunnen vinden. Maar het is ook een plek voor bezoek aan horeca, film en theater en kunst. Iedereen is van harte welkom op de campus.

Dit Masterplan

De campus verbindt, nodigt uit tot ontmoeting en is slim geordend. Dat is het motto bij de campusontwikkeling die in dit masterplan is uitgewerkt. Het is daarmee een voortzetting van de lijn van het eerdere masterplan uit 2014. Het plan beschrijft waar wij heen willen en hoe wij dat samen met anderen doen: vanuit duidelijke ambities en doelen, met een gefaseerde aanpak, met oog voor de omgeving en door middel van duurzame oplossingen. Doet u mee?

Yvonne Koppelman,
lid Raad van Bestuur, Amsterdam UMC

Marcel Nollen,
lid College van Bestuur, Vrije Universiteit Amsterdam

WAAR?

De locatie van de campus

De ontwikkeling van de gemeenschappelijke campus van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) en het Amsterdam Universitair Medische Centra (Amsterdam UMC), locatie VUmc is inhoudgedreven. De ligging in Amsterdam Zuidas zorgt voor een unieke plek met internationale allure en een sterke uitgangspositie wat betreft ligging, bereikbaarheid, voorzieningen en infrastructuur die gericht is op wetenschappelijk onderzoek, valorisatie, patiëntenzorg, onderwijs en opleiding. Het gebied ademt kennis en ambities en zorgt voor een energiek samenspel tussen innoveren, medisch specialistische zorg leveren, ondernemen, studeren, onderzoeken, werken, verblijven en wonen.

De locatie in het kort

Nergens in Nederland maakt een universitaire campus met een universitair medisch centrum zo nadrukkelijk deel uit van een toonaangevend zakelijk en hoogstedelijk gebied met woningen en voorzieningen. Hier liggen kansen voor bedrijven en instellingen die zich in de buurt van VU, Amsterdam UMC en de top van het (inter)nationale bedrijfsleven willen vestigen dankzij de hoogwaardige infrastructuur voor wetenschappelijk onderzoek en stedelijke voorzieningen. De dynamische omgeving en perfecte bereikbaarheid maken de campus interessant voor studenten, patiënten, onderzoekers en bedrijven. De campus ontwikkelt zich tot een innovation district waar Health, Science en Business samenkomen en elkaar versterken. Deze campus heeft daarmee een belangrijke betekenis voor stad, regio en maatschappij.

Perfecte ligging

In de jaren 90 is de zone tussen Buitenveldert en Amsterdam Zuid omgedoopt tot Zuidas. In de jaren daarna is dit gebied – gelegen aan de A10 en het spoor – uitgegroeid tot een (inter)nationale toplocatie. De goede bereikbaarheid per auto en openbaar vervoer, de nabijheid van de internationale luchthaven Schiphol en het toekomstig HSL-knooppunt Amsterdam Zuid dragen bij aan deze leidende positie van Zuidas. Met het Amsterdamse Bos, de vele pleinen op loopafstand en de komst van meer (betaalbare) woningen, cultuurvoorzieningen en horeca biedt ook in de avonduren een aantrekkelijke omgeving. Overdag én in de avonduren. Een plek waar men graag werkt, woont, ontspant, afspreekt of elkaar spontaan ontmoet. Zuidas ligt op het snijvlak van lokale en (inter)nationale verbindingen, in het hart van Metropoolregio Amsterdam.

Hoogwaardig stedelijk centrum

Veel internationale bedrijven hebben hun (hoofd)kantoren in Zuidas ondergebracht. Ook is er ruimte voor wonen, winkelen en recreëren met een bioscoop, bowlingcentrum, cafés en restaurants. Zuidas verandert van een zakencentrum naar een hoogwaardig stedelijk centrum waar kennis en bedrijvigheid elkaar ontmoeten, waar gewoond wordt en voorzieningen bijdragen aan een levendige omgeving.

Impuls Amsterdam UMC en VU

Amsterdam UMC en VU zijn nadrukkelijk aanwezig in Zuidas: een groot deel van de gebouwen en bewegingen van mensen is het gevolg van hun aanwezigheid. De campus en zakencentrum Zuidas zijn de laatste jaren steeds meer naar elkaar toegegroeid. Ruimtelijk gezien en zeker ook in samenwerkende zin. Health, Science en Business hebben elkaar nodig en versterken elkaar. De aanwezigheid van een universiteit en universitair medisch centrum draagt daarmee bij aan de beleving, reuring en uitstraling van het gebied. Omgekeerd versterkt en ondersteunt de ligging de ambities van de VU, Amsterdam UMC en gemeente Amsterdam.

De VU en het Academisch Ziekenhuis der Vrije Universiteit (AZVU) – het huidige Amsterdam UMC – waren de eerste bewoners van wat nu Zuidas heet.

Human Health and Life Sciences

Een UMC én een universiteit op één campus zorgt voor kruisbestuiving tussen de diverse onderwijs- en onderzoeksthema's binnen het cluster Human Health & Life Sciences. Het maakt hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten zoals imaging, biobanken en cellonomics haalbaar. Ze zijn van belang voor het onderzoek zelf en leggen ook een belangrijke basis voor de samenwerking met kennisinstellingen, overheid en het bedrijfsleven. De campus van de VU en Amsterdam UMC versterkt met haar bèta-medisch profiel de metropoolregio Amsterdam als Human Health and Life Sciences hotspot.

De komst van het European Medicines Agency (EMA) naar Zuidas geeft het gebied een extra boost; niet alleen voor Human Health & Life Sciences maar ook voor bedrijvigheid en wetenschap op andere terreinen.

Innovation District Zuidas

De campus en in breder verband Zuidas als onderdeel van de metropoolregio Amsterdam ontwikkelt zich met zijn infrastructuur, bedrijvigheid en kennisintensief netwerk tot een *Innovation District*. Een innovation district is een plek waar toonaangevende bedrijven en kennisinstellingen clusteren en netwerken vormen met start-ups, broedplaatsen en aanjagers. Het zijn gebieden die talent aantrekken en open innovatie aanmoedigen. De belangrijkste elementen van een innovatiedistrict zijn de sterke economische mix, gunstige omgevingskwaliteit en goede netwerk mogelijkheden. Ze vormen de basis voor het creëren van een innovatief ecosysteem.

Vele beroepsgroepen zoals medisch specialisten, juristen, kunstmatige intelligentie-experts, farmaceuten, accountants en wetenschappers uit zeer diverse disciplines komen in het Innovation District Zuidas samen. Ze vinden en versterken elkaar door:

- wetenschappelijke inzichten te delen en via (farma)bedrijven te vermarkten;
- producten en medicijnen wetenschappelijk te testen en verder te ontwikkelen;
- high-end laboratoria en technologie efficiënt te benutten en kosten te delen;
- met bedrijvigheid banen en stage- en onderzoeksplekken voor zorg en wetenschap te scheppen.

Toekomst maken

Mede met de komst van EMA, de high-end onderzoeksinfrastructuur – zoals Imaging Center en OI2 Labgebouw – en innovatielabs neemt de aantrekkingskracht op start-ups, scale-ups, kennisinstellingen en farma- en medtechbedrijven de komende jaren alleen maar toe. Tel daarbij op de aantrekkelijke en rookvrije leef- en werkomgeving, en de goede Engelstalige infrastructuur, en het is duidelijk waarom dit gebied als een magneet werkt op de top in wetenschap, toonaangevende bedrijven en talent. Een gebied met een enorme impuls voor onze stad, regio en maatschappij.

Verbinding met de stad

Gezondheidszorg, onderwijs en wetenschap zijn als maatschappelijke functies van groot belang voor Amsterdam. Naast de kerntaken van zowel de VU als Amsterdam UMC is de impact van de campus breder. Community Service Learning draagt actief aan bij een leefbare stad, de campus brengt levendigheid in Zuidas, zorgt voor hoogwaardige buitenruimte waar iedereen welkom is en creëert voor bijna 15000 mensen werkgelegenheid in alle lagen van de beroepsbevolking.

WAAROM?

Realiseren ambities VU en Amsterdam UMC

Op en rond de campus ontmoeten de VU en het Amsterdam UMC, locatie VUmc de samenleving. De campusvernieuwing en stedelijke gebiedsontwikkeling creëren een unieke kans om de samenwerking met elkaar en anderen te versterken. Een plek voor ontmoeting, inspiratie en kennisuitwisseling, open naar de stad. Een plek waar studenten, patiënten, onderzoekers, medewerkers en bezoekers zich thuis voelen, en waar de VU en het Amsterdam UMC laten zien wat ze te bieden hebben.

Wat de VU en Amsterdam UMC bindt

De VU en Amsterdam UMC hebben een onderscheidende manier van wetenschap bedrijven en patiëntenzorg verlenen. Beide kennisinstellingen zijn open organisaties, sterk verbonden met mens en maatschappij, en gericht op het verdiepen en verbreden van kennis. Ze zijn ambitieus in wetenschappelijk onderzoek en onderwijs, stimuleren de vrije en open communicatie van ideeën en staan voor universele universitaire waarden als academische vrijheid en onafhankelijkheid. Ze staan voor duurzaamheid en rentmeesterschap: in hun wetenschappelijk onderzoek dat bijdraagt aan een betere wereld en op de campus die zo duurzaam mogelijk wordt ontwikkeld.

De ambities in hun context

De VU en Amsterdam UMC vinden elkaar in de ambities, focusgebieden en onderwijs- en onderzoeksthema's. Beide instellingen staan voor maatschappelijke en wetenschappelijke uitdagingen. Beide organisaties onderkennen de gevolgen daarvan voor de huisvesting op hun campus en zijn bezig met vernieuwing van het vastgoed. Zij zoeken daarbij nadrukkelijk de samenwerking met anderen en willen tegelijk efficiënter werken. Daarbij opereren ze in een dynamische wereld die zich kenmerkt door een sterke roep om maatschappelijke betrokkenheid en door veel concurrentie op de (internationale) arbeidsmarkt.

Samenwerking met anderen

Zorg, wetenschap en bedrijven hebben elkaar hard nodig. De inzichten en expertise, onderzoeksapparatuur en klinische vraagstukken zijn van waarde bij productontwikkelingen door bedrijven. Andersom zijn bedrijven nodig om die producten op de markt te krijgen en

Ontwikkelingen in onderwijs, onderzoek en zorg

Economische, maatschappelijke en technische ontwikkelingen op internationaal, nationaal en lokaal niveau zijn van invloed op de patiëntenzorg, het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek van Amsterdam UMC, en de primaire functie van de VU: onderwijs, onderzoek en valorisatie. De VU en Amsterdam UMC hebben onder meer te maken met de volgende ontwikkelingen:

- **Nieuwe werkvormen onderwijs en onderzoek.** Samenwerken en ontmoeten zijn belangrijke randvoorwaarden voor (wetenschappelijk) interdisciplinair onderzoek en voor nieuwe vormen van onderwijs en daarmee voor de campusontwikkeling. Daarnaast stelt bèta-medisch onderzoek steeds hogere eisen aan de technische infrastructuur.
- **Onderwijs en onderzoek zijn internationaler geworden.** Het internationale karakter van de VU en Amsterdam UMC maakt het mogelijk en nodig om op de globale arbeidsmarkt hoogwaardige arbeidskrachten aan te trekken.
- **Verschuivingen in onderwijs- en onderzoeksfinanciering.** De inkomsten vanuit het Rijk nemen af. Zo is de rijksbijdrage per student in de afgelopen twee decennia met 20% gedaald. De VU en Amsterdam UMC zoeken nieuwe financieringsvormen.
- **De zorg verandert.** Liberalisering van de zorgmarkt, veranderende zorgvraag, maatschappelijke veranderingen als vergrijzing en technologische ontwikkelingen hebben grote impact. Amsterdam UMC legt de focus op hoogcomplexere zorg, zorg die vanuit het wetenschappelijk onderzoek wordt gevoed. Concentratie van deze zorg en expertise wordt ingezet om de kwaliteit te garanderen en kosten niet onnodig te laten oplopen.
- **De eisen van gebruikers aan gebouwen en voorzieningen veranderen.** De VU en Amsterdam UMC streven naar gebouwen die toekomstbestendig, adaptief en efficiënt in gebruik zijn. Adequaate en flexibel inspelen op veranderende eisen van gebruikers is daarbij belangrijk. Veel van de huidige gebouwen en voorzieningen op de campus komen uit de jaren 60 en 70 en voldoen niet meer.
- **Roep om efficiency.** Ook qua schaal, maat en duurzaamheid zijn sommige gebouwen verouderd. Gebouwen moeten efficiënter werken mogelijk maken. Daarnaast vraagt de logistiek van patiënten, studenten, vervoersmiddelen, goederen en afval veel aandacht. Vervanging en efficiënter ordenen is daarmee noodzakelijk.

beschikbaar te maken voor bijvoorbeeld patiënten of anderen. Daarom werken de VU en Amsterdam UMC samen met andere partijen, zoals kennisinstellingen binnen en buiten Amsterdam, (lokale) overheden, start-ups, scale-ups, farma- en medtechbedrijven, advocatenkantoren, financiële dienstverleners en het midden- en kleinbedrijf. Ze helpen elkaar en de samenleving vooruit.

Kruisbestuiving

Deze toenemende samenwerking wordt ingegeven door de eigen ambities, maar ook door externe ontwikkelingen zoals de behoefte aan andere financieringsvormen en maatschappelijke veranderingen. Ook het belang van een interdisciplinaire benadering van onderzoek en de aanwezigheid van een hoogwaardige onderzoeksinfrastructuur, expertise en patiëntengroepen spelen een grote rol. Kruisbestuiving tussen verschillende disciplines draagt bij aan de kwaliteit en innovatie van het wetenschappelijk onderzoek en aan een betere wereld. De vorming van samenwerkingsverbanden heeft weer een grote aantrekkingskracht op (potentiële) partners in de private en publieke sector.

- **Zichtbaarheid valorisatie steeds belangrijker.** Onderzoek moet in dienst staan van de maatschappij en haar positieve impact daarop zichtbaar maken. Valorisatie is naast onderwijs en onderzoek één van de drie kerntaken van de VU. Wetenschappers en de samenleving verlangen wetenschappelijk onderzoek met impact. Wat draagt het bij aan de maatschappij? Hoe worden wetenschappelijke inzichten maatschappelijk en economisch optimaal benut? Hoe komen nieuwe inzichten uiteindelijk bij de patiënt en hoe dragen die inzichten bij aan een betere en/of goedkopere zorg?
- **Het bieden van een breed aanbod van onderwijs en onderzoek.** De VU en Amsterdam UMC streven naar een integraal, volledig en (inter)nationaal georiënteerd aanbod voor onderwijs en opleiding, gericht op de ontwikkeling van talent op ieder niveau. De Amstel Academie biedt in aanvulling op het aanbod van universitaire opleidingen een breed palet van medische, paramedische en verpleegkundige vervolgoopleidingen aan.
- **Het belang van een Leven Lang Ontwikkelen (LLO) neemt toe.** Van professionals wordt continue persoonlijke ontwikkeling en professionele verdieping gevraagd. Samen met overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties wil de VU ervoor zorgen dat professionals de kennis kunnen ontwikkelen en impact maken die nodig is. Hiervoor zijn voorzieningen nodig die passend zijn voor dit type onderwijs.
- **Studenten en patiënten stellen andere eisen.** Studenten moeten op de campus voldoende ruimte hebben om (samen) te studeren. Dat stelt eisen aan de studiefaciliteiten en het voorzieningenaanbod. Patiënten en hun naasten verwachten hun zorg te ontvangen in een omgeving die het herstel zo veel mogelijk ondersteunt en optimaliseert.
- **De studentenpopulatie verandert.** Tot 2029 zal het aantal studenten vanuit Nederlandse vooropleidingen naar verwachting stijgen, om daarna af te nemen. De instroom van Nederlandse studenten is op alle vlakken meer divers. Studenten blijven vaker thuis wonen door een tekort aan studentenwoningen en hoge huurprijzen. Daarnaast stijgt het aantal studenten dat uit het buitenland komt.
- **Snel inspelen op veranderingen is belangrijk, ook als ze niet zijn voorzien.** Flexibiliteit is nodig om vanuit maatschappelijke veranderingen de vorm en inhoud van zorg, onderwijs, onderzoek en valorisatie te kunnen bijsturen.
- **Onderwijs en onderzoek zijn multidisciplinair.** Om de grote groei van het aantal studenten op te vangen, zijn in het verleden enkele panden buiten de campus gehuurd en is de bestaande ruimte geoptimaliseerd. Door alle disciplines weer op één campus onder te brengen, bevordert dit de onderlinge samenwerking.

AMSTERDAM UMC: samen ontdekken wij de zorg van morgen

Amsterdam UMC bouwt aan een samenleving waarin ziekten worden voorkomen en patiënten worden genezen. We zijn er als de aandoening bijzonder is en de behandeling complex, en leiden de beste artsen en verpleegkundigen op. We doen internationaal mee aan de top van het wetenschappelijk onderzoek en maken medische doorbraken beschikbaar voor zo veel mogelijk mensen. We reiken de hand aan de Amsterdamse regio en aan iedereen die met ons gezond leven wil bevorderen en hoge kwaliteit van zorg en behandeling wil leveren. Want samen kunnen we dat zo veel beter dan alleen.

Kerntaken Amsterdam UMC

De kerntaken patiëntenzorg, onderwijs en opleiding, onderzoek en valorisatie hangen onlosmakelijk met elkaar samen. Amsterdam UMC wil steeds betere zorg en behandeling leveren door de ontwikkelde kennis toe te passen, met aandacht en rust voor de patiënten en hun naasten. En streeft ernaar om steeds betere professionals op te leiden (*from bench to bedside*) door kennis over te dragen en te verspreiden. Daarbij is er continu aandacht voor kennisvalorisatie: het maatschappelijk en economisch laten benutten van ontwikkelde kennis.

Onderzoek & patiëntenzorg

Binnen de kerntaken is wetenschappelijk onderzoek richtinggevend en onderscheidend ten opzichte van andere ziekenhuizen. Het stimuleert de ontwikkeling van de kerntaken zorg, en onderwijs. De interactie tussen patiëntenzorg en wetenschappelijk onderzoek leidt tot topreferente zorg en geeft richting aan keuzes voor topklinische zorg. Binnen de kerntaak onderzoek streven we naar een toppositie, waarvan zorg de vruchten plukt van de nieuwste inzichten in diagnostiek en behandeling.

Complexe zorg

Topreferente zorg. Zeer specialistische zorg die alleen in universitaire medische centra plaatsvindt. De UMC's zijn op specifieke gebieden de laatste toevlucht in doorverwijzingen. Voor de hoogcomplexe of zeldzame zorgvraag is bijzondere diagnostiek en/of multidisciplinaire behandeling nodig. De zorg hangt nauw samen met fundamenteel, translationeel en toegepast wetenschappelijk onderzoek.

Topklinische zorg. Het gaat om kostbare behandelingen waar hooggespecialiseerde deskundigheid en apparatuur voor nodig is. Het betreft bovendien een relatief kleine groep patiënten. Behandeling is daarom geconcentreerd en vindt plaats in speciaal daarvoor aangevozen ziekenhuizen, waaronder de UMC's.

Samen ontdekken wij de zorg van morgen

- **Samenwerking zorginstellingen.** Om de zorgfuncties in de regio optimaal te organiseren, werkt Amsterdam UMC samen met andere zorginstellingen.
- **Samenwerking bedrijven en kennisinstellingen.** Amsterdam UMC zoekt nadrukkelijk deze samenwerking op om inzichten in de diagnostiek, behandeling en monitoring van ziekten te delen en beschikbaar te krijgen voor patiënten. Bedrijven en het UMC hebben elkaars inzichten en infrastructuur nodig om de patiënt beter en gericht te kunnen behandelen.
- **VUmc en AMC zijn in 2018 bestuurlijk gefuseerd tot Amsterdam UMC.** Het concentreren van patiënten, expertise en high-end apparatuur rond

specifieke ziektebeelden, beter uit blijven oefenen van top-referente en topklinische zorg, en optimaal vormgeven van onderzoek liggen hieraan ten grondslag. Deze lateraliserende van specialismen en aandachtsgebieden over de twee locaties leidt tot de volgende verdeling:

- **Locatie VUmc.** Zorg en onderzoek rond oncologie, (electieve) neurologie, beweging en public health zijn geconcentreerd op de campus.
- **Locatie Meibergdreef.** De 24/7 acute zorg met de bijbehorende complexe interventies, het hart- en vaatcentrum en het vrouw-kind-centrum en de acute neurologie zijn op de Meibergdreef.

Centra voor topzorg

Amsterdam UMC focust zich op complexe – topreferente en topklinische – zorg. Het creëert centers of excellence die tot de Europese top behoren. Dit zijn unieke concentraties van zorg- en onderzoeksexpertise, onderwijs, innovatieve infrastructuur en technologie voor specifieke aandoeningen. Dit vereist een flexibele en aantrekkelijke omgeving voor toponderzoekers. De topzorg wordt geboden in een betekenisvolle omgeving. Voor de campus in Zuidas ligt de prioriteit van concentratie bij dure infrastructuur, zoals het Imaging Center en het te ontwikkelen Research en Diagnostiekcentrum (RDC) waarin ook het ADORE-initiatief is gehuisvest: Amsterdam Oncology & Neuroscience Research.

VU: Wetenschap met een geweten

Al sinds de oprichting staat de Vrije Universiteit Amsterdam voor wetenschappelijk en waardegedreven onderwijs, onderzoek en valorisatie. Wij zijn vrije denkers met kennis van zaken en A Broader Mind. Zo werken we samen aan een betere wereld voor mens en planeet. De VU bouwt daarom aan een open campus. Een plek waar onderwijs, wetenschap, zorg, bedrijfsleven en maatschappij samenkomen. In de ontmoetingen tussen verschillende mensen, vakgebieden, culturen en organisaties ontstaan zo nieuwe invalshoeken, ideeën en inzichten die bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Gastvrij, levendig, duurzaam en veilig.

3 kernwaarden VU

In Strategie Vrije Universiteit Amsterdam 2020-2025 'Kennispartner voor het leven' zijn de ambities, doelstellingen en beleidsmaatregelen vastgelegd. Uit de identiteit en historie van de VU volgen de 3 kernwaarden. Wie deel uitmaakt van de VU-gemeenschap onderschrijft deze waarden.

1. Verantwoordelijkheid

We stellen ons dienstbaar en betrokken op naar mens en maatschappij.

Ons onderwijs, onderzoek en valorisatie stemmen we af op maatschappelijke thema's. We stimuleren onze studenten en medewerkers om zich nuttig en met passie in te zetten voor een betere wereld. In onderzoek zijn onze wetenschappers en promovendi integer en transparant. We maken de wetenschappelijke en maatschappelijke impact van onze activiteiten zichtbaar.

2. Open

We zijn toegankelijk en ontvankelijk voor diversiteit in vakgebieden, culturen, ideeën, nationaliteiten, overtuigingen en levensbeschouwingen.

De VU vormt een ontmoetingsplaats. Vanuit vertrouwen, respect en interesse leiden verschillen hier tot nieuwe inzichten en innovatie, tot scherpte en helderheid, tot excellentie en een ruimer begrip. Dit vertaalt zich in al onze kerntaken, in onze bedrijfsvoering en op de campus. De VU staat open voor haar omgeving. In vertrouwen creëren we gezamenlijk met andere partijen impact met onderwijs en onderzoek.

3. Persoonlijk

We hebben aandacht en respect voor elk individu en in onze gemeenschap wordt elk lid gekend.

Elk lid van de universitaire gemeenschap is uniek en waardevol en kan zich ontplooien. Onderlinge relaties zijn respectvol, maar ook moreel appellerend en engagerend. Onderwijs aan initiële studenten en studenten die zich later aansluiten, geven we met liefde en steeds op persoonlijke wijze aan iedereen die zich hiervoor kwalificeert.

4 profielthema's VU

Onderwijs en onderzoek zijn onderverdeeld in 4 profielthema's. Daarmee maakt de VU helder hoe ze inspeelt op maatschappelijke vraagstukken. De VU sluit met haar thema's aan bij belangrijke Amsterdamse thema's, nationale topsectoren en de Europese maatschappelijke uitdagingen.

- 1. Human Health & Life Sciences** bestudeert de gezondheid en het welzijn van mensen, inclusief de organisatie en bekostiging hiervan.
- 2. Governance for Society** bestudeert de inrichting en het bestuur van organisaties en samenlevingen.
- 3. Science for Sustainability** bestudeert de voorwaarden voor een toekomstbestendig evenwicht tussen mens, milieu, cultuur en economie.
- 4. Connected World** bestudeert de invloed van digitalisering en globalisering op mens, cultuur, economie en politiek.

A Broader Mind

De VU stimuleert studenten, wetenschappers en professionals binnen en buiten de VU om met 'A Broader Mind' te kijken naar de samenleving, het vakgebied en hun persoonlijke rol daarin. Studenten kunnen als keuzevak of als extracurriculaire activiteit naast hun studie, deelnemen aan Community Service Learning. Samen met andere studenten werken ze aan, en dragen ze bij aan de oplossing van een actueel maatschappelijk vraagstuk.

HOE?

Stedenbouwkundige structuur

De campus is een levendig onderdeel van Zuidas, van de stad en metropoolregio Amsterdam, is daar goed verbonden met de omgeving en slim georganiseerd. Dat maakt de gewenste kruisbestuiving tussen Health, Science en Business mogelijk en schept de voorwaarden voor de inhoudelijke ontwikkeling van de campus. Studenten, patiënten, medewerkers, partners, bewoners en bezoekers bevinden zich in een aantrekkelijke omgeving met groen, horeca en een prettige buitenruimte die uitnodigt tot ontmoeten en kennis uitwisselen.

De campusontwikkeling wordt gedragen door 3 pijlers:

- Pijler 1: de campus verbindt binnen en buiten.
- Pijler 2: de campus nodigt uit tot ontmoetingen.
- Pijler 3: de campus is slim geordend.

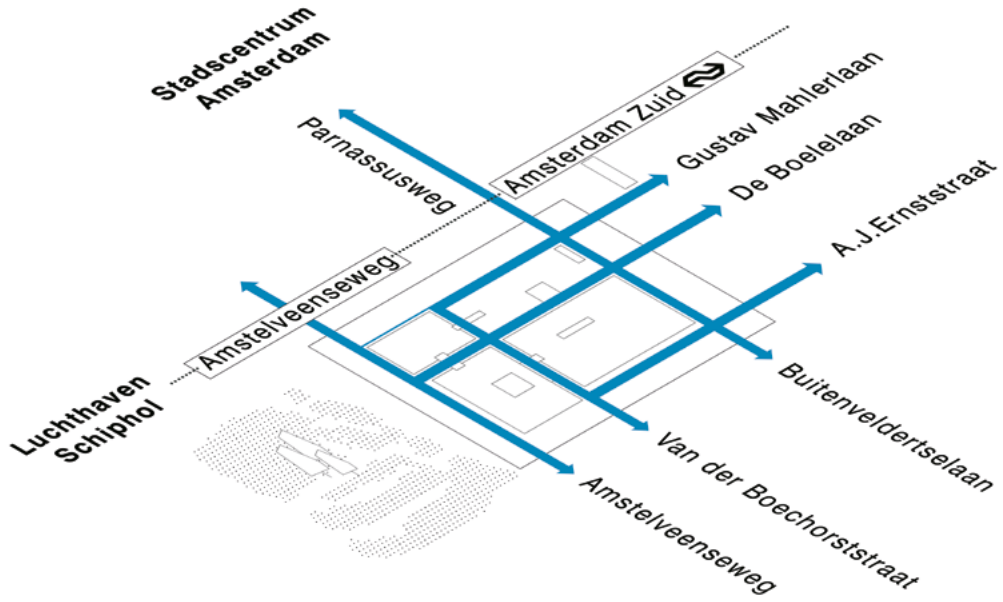
De 3 pijlers zijn vertaald in een stedenbouwkundige structuur voor de campus. Het betreft het huidige campusterrein tussen de Amstelveenseweg en de Buitenveldertselaan, en enkele locaties ten noorden van de De Boelelaan.

Plan in hoofdlijnen

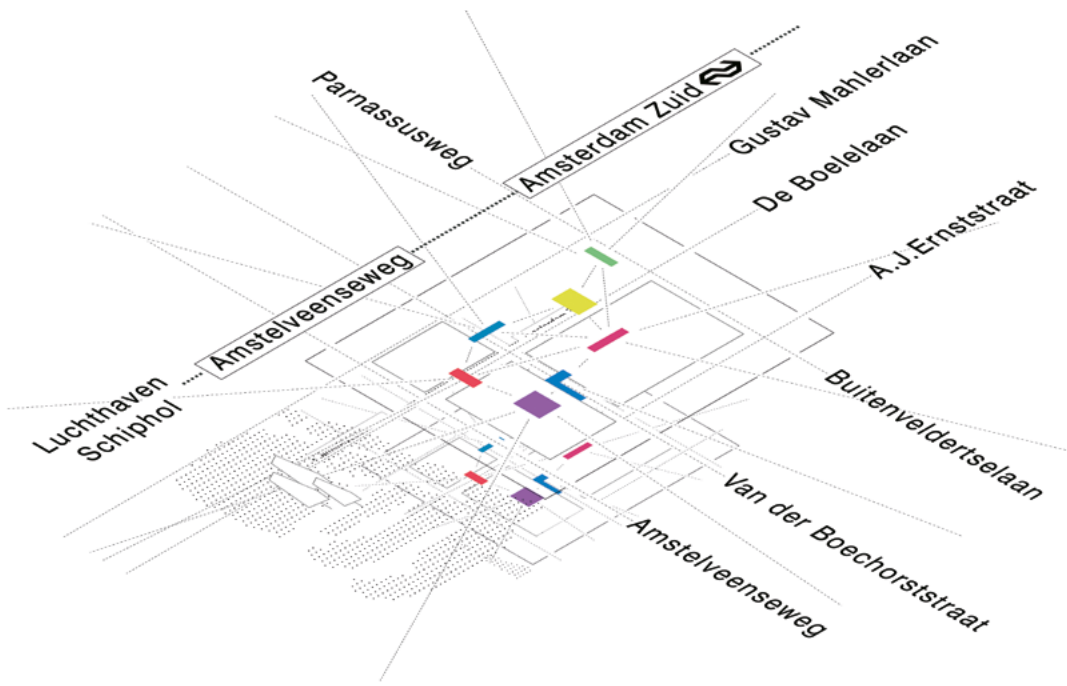
Het stedenbouwkundig plan voor de campus sluit in hoofdlijnen aan bij de opzet van Zuidas. Wegen, pleinen en verbindingen vormen een stedelijk netwerk waarbinnen bebouwing stapsgewijs tot stand komt. Sturende principes zijn leidend, maar tussentijds kunnen plannen bijgesteld worden.

De campus sluit aan op een structuur van hoofdstraten en een netwerk van herkenbare secundaire verbindingen met karaktervolle pleinen en plekken. Een toegankelijke, samenhangende stedelijke omgeving die naadloos aansluit op het omliggende gebied en waarbinnen iedere plek uniek is. De VU verschuift in noordelijke richting; de campus en zakelijke Zuidas groeien naar elkaar toe. Aan de westelijke kant van de campus ontstaat het Human Health & Life Sciences-cluster. Het Campusplein wordt het bruisend hart waar alle routes samenkomen.

Pijler 1

Pijler 2

Pijler 3

CAMPUS DOOR DE TIJD

1880

De VU wordt opgericht. In de eerste jaren volgen de studenten college in een pand aan de Amstel waar tegenwoordig de Kleine Komedie is gevestigd.

De VU koopt haar eerste pand, aan de Keizersgracht.

1883

1933

De VU neemt een nieuw gebouw aan de De Laïressestraat in gebruik als locatie voor de Faculteit Natuur- en Scheikunde.

Opening Faculteit Geneeskunde. Meer dan 100.000 vrouwen – Vrouwen VU-Hulp – spaarden sinds 1932 wekelijks 5 tot 10 cent om deze op te kunnen zetten.

1950

1953

De VU koopt het terrein in de te bouwen woonwijk Buitenveldert en is daarmee de eerste bewonder in het gebied dat nu Zuidas heet.

Totdat alle faculteiten naar de nieuwbouw verhuisd zijn, koopt de VU meer dan 20 stadspanden, voornamelijk in Amsterdam-Zuid. Het studentenaantal groeit snel.

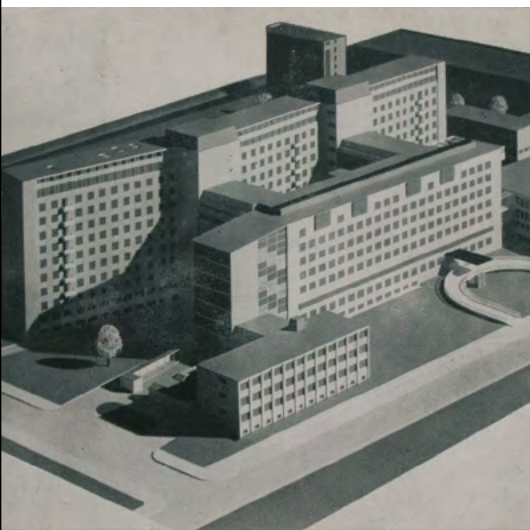

Opening Wis- & Natuurkundegebouw.

1964

1966

Officiële opening Academisch Ziekenhuis VU (AZVU).

Opening Hoofdgebouw VU.
De universiteit heeft inmiddels
10.000 studenten.

1973

jaren 90

De laatste stadspanden
worden verlaten. Onderwijs
en onderzoek zijn op de
campus geconcentreerd.

VUmc Alzheimercentrum
van start.

2000

2006

Start Cancer Center
Amsterdam.

Nieuwbouw OZW-gebouw.

2006

2005-2011

Dakbouw poli.

Opening gebouw Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA). Een samenwerkingsverband van de Faculteiten der Tandheelkunde van de VU en de UvA. Ook de Stichting voor Bijzondere Tandheelkunde en de Faculteit Mondhygiëne van Hogeschool Inholland gebruiken het gebouw.

2010

2011

Opening gebouw Initium. Huisvest de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) en Taalcentrum VU.

Opening Westflank Amsterdam UMC voor Spoedeisende Hulp en GGZ inGeest.

2013

2016

Hoofdgebouw VU vernieuwd.

Opening OI2 Labgebouw. Hier werken wetenschappers van de VU en Amsterdam UMC aan maatschappelijke vraagstukken in een mix van fundamenteel en toegepast bèta-medisch onderzoek. Zie ook pagina 41.

Opening Amsterdam UMC Imaging Center, zie pagina 42.

Opening Nieuwe Universiteitsgebouw. Een levendige ontmoetingsplek waar onderwijs, onderwijsvernieuwing, onderzoek, postacademisch onderwijs en cultuur samenkomen. Zie ook pagina 41.

2019

2021

Afronding vernieuwing
gebouw MF.

Opening VU Starthub,
huisvesting voor start-ups

2022

2024

Herinrichting openbare
ruimte waaronder
vernieuwing van het
Campusplein.
Oplevering Onderzoeks-
gebouw VU.

Oplevering Amsterdam
UMC Research &
Diagnostiek Centrum met
ADORE.

2024

2026

Opening Innovation Center,
faciliteit voor start-ups,
scale-ups en spin-ins.

Pijler 1

DE CAMPUS VERBINDT BINNEN EN BUITEN

De campus ligt ten zuiden van de ringweg Amsterdam (A10 Zuid). Het nabijgelegen NS-station Amsterdam Zuid – tevens metrostation – gaat als belangrijk knooppunt van hogesnelheidslijnen fungeren. De luchthaven Schiphol ligt op een kwartier reistijd. Dankzij deze verbindingen en een fijnmazig net van trams, metro's en bussen is de campus goed bereikbaar voor studenten, patiënten, samenwerkingspartners, (buitenlandse) gastdocenten en medewerkers. De campus zelf is zoveel mogelijk het domein van de voetganger.

Goede bereikbaarheid

Het campusgebied is goed bereikbaar met openbaar vervoer, fiets, auto en taxi. De ontsluiting van de campus is daarom zo ontworpen dat de verschillende verkeersstromen goed worden gestuurd en knelpunten zo veel mogelijk worden voorkomen.

Met het openbaar vervoer

Ruim 60% van de studenten en medewerkers van de VU en Amsterdam UMC komt per openbaar vervoer naar de campus. Het is de ambitie om dat aandeel verder te vergroten. Er komen extra brede oversteekplaatsen nabij de haltes zodat je als voetganger de campus op een logische en veilige manier bereikt.

Met de auto

Bezoekers, patiënten en medewerkers parkeren hun auto in parkeergarages op de campus. De voetgangers-ingangen liggen aan een plein of tussenstraat op de campus. Elektrische oplaadpunten zijn aanwezig. Patiënten en hun naasten worden in de toegankelijkheid ondersteund door goede drop-off plekken bij de verschillende entrees van het ziekenhuis. Voor mindervaliden zijn speciale parkeerplekken beschikbaar.

Met de fiets

Er wordt veel gefietst naar de campus. Van de VU medewerkers komt zelf meer dan 40% op de fiets. De campus voorziet in ongeveer 9.000 fietsparkeerplaatsen. Ook zijn er extra voorzieningen in de veelal inpandige stallingen, zoals laadpunten en fietspompen. De entrees van de fietsenstallingen liggen zo veel mogelijk aan de randen van de campus en de voetgangersstromen sluiten zo goed mogelijk aan op de openbare ruimte van de campus.

Ordering en oriëntatie

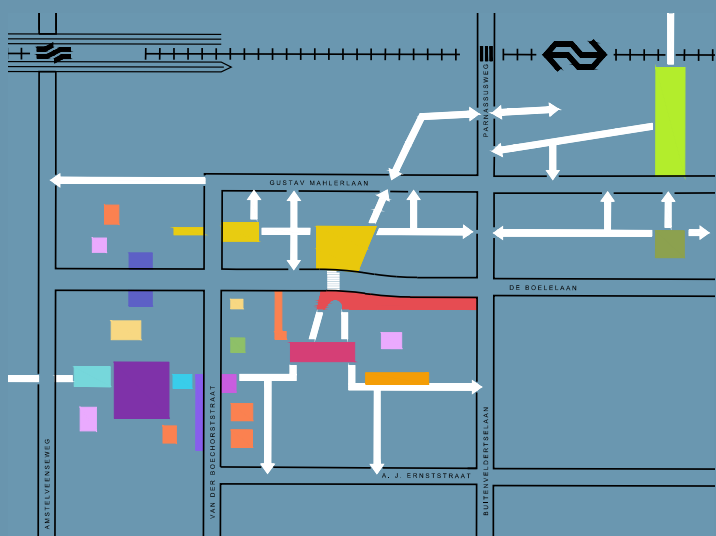
De campus van de VU en Amsterdam UMC wordt steeds meer een aangename omgeving om te verblijven met veel groen en voorzieningen zoals horeca en winkels. Door verkeersstromen van fietsers en auto's te ordenen en het transport van goederen en afval slim te organiseren, blijft er meer ruimte over voor hoogwaardige openbare ruimte waar men aangenaam kan verblijven. Oriëntatie is een belangrijk gegeven: naast bewegwijzering wordt de oriëntatie vergemakkelijkt door zichtlijnen, duidelijke entrees van gebouwen en herkenningspunten met bijvoorbeeld kunstobjecten. Dit zorgt voor (verkeers)veiligheid en een heldere doorwaadbaarheid van het gebied.

verlichting. Zo ontstaat een herkenbare campus die als gebied in inrichting en opzet uniek is in Zuidas.

Open relatie met de omgeving

De gebouwen staan direct aan een plein of stoep. De entrees, publieksgerichte functies zoals cafés en winkels en de identiteitsversterkende voorzieningen van de organisaties zijn van buitenaf zichtbaar en toegankelijk. Zo wordt zichtbaar gemaakt wat zich op de campus afspeelt en dit vergroot de levendigheid in de buitenruimte. De plinten van de gebouwen dragen daardoor sterk bij aan de stedelijke opzet.

De plint is net als elders in Zuidas negen meter hoog en bepaalt daarmee in belangrijke mate het karakter van het aangrenzende gebied. Omdat veel mensen van binnen naar buiten lopen, ontstaat levendigheid in het gebied. Daar waar zich geen entrees of voorzieningen in de plint bevinden, kunnen passanten wel iets zien of ervaren van de (identiteit van de) organisatie in het betreffende gebouw.

Netwerk van straten en pleinen

De openbare ruimte verbindt de omgeving met de campus via een netwerk van straten en pleinen. Samen met stedelijke boulevards zorgen ze voor een fijnmazig, afwisselend en toegankelijk openbaar gebied. De boulevards zijn de meer formele zijdes van de campus en verbinden bijvoorbeeld de hoofdingangen van de gebouwen. De pleinen en tussenstraten vormen het dynamische interieur. Centraal ligt het Campusplein. In het noordelijke deel van de campus komt een stadsplein dat de campus, kennisinstellingen, toekomstige woningen en het centrumgebied van Zuidas met elkaar verbindt.

Een open campus

Op een aantal plaatsen wordt de rooilijn onderbroken. Deze uitsparingen fungeren als toegangsgebieden. Ze maken een aangename overgang tussen de campus en de omgeving mogelijk, en geven toegang tot openbaar vervoer en entrees van parkeergarages. Sommige doorgangen zijn vooral groen, andere meer verhard. Ze vormen samen een afwisselend stedelijk netwerk.

Soepele overgang

De campus krijgt overal gelijke inrichtingselementen, zoals gelijke zitbanken, bewegwijzering en (buiten)

De campus wordt zoveel mogelijk domein van de voetganger. OV-haltes en parkeerplekken voor auto's en fietsen liggen aan de randen.

PIJLER 2 DE CAMPUS NODIGT UIT TOT ONTMOETINGEN

De buitenruimte, voorzieningen en gebouwde omgeving bieden volop mogelijkheden om ideeën uit te wisselen en samen te werken. Wetenschappers van verschillende disciplines, samenwerkingspartners, studenten van de diverse opleidingen en bezoekers van academische activiteiten ontmoeten elkaar spontaan of gepland. Ook patiënten komen zo hun arts of onderzoeker tegen. Dit alles gebeurt in de collegezaal, het lab, de kliniek, op kantoor, in horecagelegenheden, in winkels, bij seminar- en congresfaciliteiten, in centrale vergaderruimten en met name in de publieke ruimte.

Kleinere gebouwen, meer beweging

De oudere gebouwen op de campus zijn zeer grote gebouwen. De vervangende gebouwen zijn compacter, hoewel nog steeds aanzienlijk van formaat. De ruimte tussen de gebouwen, de buitenruimte, wordt belangrijker. Kleinere gebouwen betekenen dat de menselijke maat in het gebied gaat overheersen. In het stedelijk beeld ontstaat meer variatie. Gebouwen krijgen een eigen karakter en onderscheidingskracht. Het brengt ook met zich mee dat de ruimte tussen de gebouwen meer wordt gebruikt; niet alle functies zijn straks binnen één gebouw te vinden. Daardoor gaan gebruikers vaker naar buiten. Relatief kleinere gebouwen bieden bovendien meer flexibiliteit bij groei, krimp of functiewijziging.

Aangename verblijfsplek

De buitenruimte is uitnodigend en afwisselend in sfeer, formaat en gebruik, zodat iedereen zich er thuis voelt. De inrichting van de pleinen maakt ontmoeting en kruisbestuiving mogelijk, zoals op het Campusplein. De Botanische tuin Zuidas daarentegen maakt juist afzondering mogelijk om tot rust en bezinning te komen. Het streven is dat de medewerkers, studenten en bezoekers vaker naar buiten gaan. Het is de sleutel voor een aantrekkelijke en extraverte campus.

Zorgtuin en Colonnade

De Zorgtuin is een binnentuin gelegen in het hart van het toekomstige gebouwcomplex Amsterdam UMC. De tuin maakt deel uit van het netwerk van openbare ruimtes van de campus. Begrippen die horen bij de tuin zijn beschutting, rust, groen, beslotenheid en overdenking. Daarmee geeft de tuin de mensen die werkzaam zijn in Amsterdam UMC, patiënten, bezoekers en voorbijgangers de mogelijkheid om even uit de dagelijkse routine te stappen. De overgang van de tuin met de omringende gebouwen wordt tot stand gebracht met een zuilengang van ruim vier meter breed en twee verdiepingen hoog.

Campusplein als hart van het universitaire leven

Het auto- en fietsvrije Campusplein functioneert als het dynamische hart van de campus. Hier proef je de academische sfeer. Studenten en medewerkers ontmoeten elkaar: toevallig, op weg naar een ander gebouw, of omdat het een fijne plek is om af te spreken. Het plein nodigt uit tot verblijven en ontmoeten. Sparrend op bistrostoelen, lekker liggend in het gras bij zonnig weer, lunchend aan picknicktafels. In de gebouwplinten rondom het plein liggen de entrees van de gebouwen, winkels en restaurants. Deze voorzieningen dragen bij aan de levendigheid op het plein, ook buiten de reguliere college- en kantoor tijden. Op het Campusplein organiseert de VU ook grotere evenementen. De (her)inrichting van het Campusplein faciliteert op een eenduidige en samenhangende wijze al deze activiteiten.

PIJLER 3 DE CAMPUS IS SLIM GEORDEND

De campus is geordend naar de inhoudelijke activiteiten. Dit versterkt multidisciplinair onderzoek en zorgt voor een krachtig profiel naar de buitenwereld. Activiteiten, hoogwaardige onderzoeksinfrastructuur en verkeers- en logistieke stromen worden op de gehele campus doordacht georganiseerd.

Orderingsprincipes functies gebouwen

De VU en Amsterdam UMC zoeken de samenwerking met andere partijen op. Een logische, doordachte ordening van de vele activiteiten op de campus vergemakkelijkt die samenwerking. De volgende principes liggen aan de functionele ordening van de campus ten grondslag:

1. Concentratie zorg- en onderzoeksinfrastructuur H2LS

Wetenschappelijk onderzoek binnen het profielthema Human Health & Life Sciences (H2LS) vindt veelal plaats in laboratoria. De inrichting en logistiek rondom de verschillende laboratoria stellen bijzondere eisen aan de technische (onderzoeks) infrastructuur van gebouwen. Een laboratorium voor experimenten met lasers is bijvoorbeeld trillingsarm. Dit type onderzoek wordt daarom zoveel mogelijk geclusterd, om effectief met investeringen in gebouwen om te gaan. Hetzelfde kan gezegd worden over 'de zorg': een ziekenhuis kent een complexe logistiek en veel faciliteiten voor diagnostisch onderzoek van patiënten.

2. Kruisbestuiving tussen kennisgebieden

Gebruikers van gebouwen met verwante vakgebieden of die veel dezelfde apparatuur gebruiken komen dicht bij elkaar. Zo worden bijvoorbeeld kankeronderzoekers en neurowetenschappers bij elkaar gehuisvest.

3. Faciliteiten om samenwerking met bedrijfsleven te ondersteunen

Start-ups en scale-ups zijn aanjagers van de valorisatie van wetenschappelijke kennis. Sinds 2017 zijn diverse start-ups gehuisvest op de campus. Deze start-ups hebben toegang tot (top)onderzoekers en bestaande onderzoeksfaciliteiten. In 2022 hebben de start-ups op de campus hun eigen onderkomen gekregen in de VU StartHub. Daarnaast delen ze voorzieningen en ontmoeten ze elkaar bij evenementen op de campus. Om producten die voortkomen uit onderzoek (spin-offs) tot bloei te kunnen brengen, en de samenwerking met bedrijven van buiten te versterken (spin-ins) worden faciliteiten ontwikkeld waarin kantoorruimtes en laboratoria worden gecombineerd. In deze omgeving krijgt de gezamenlijke valorisatieopdracht fysiek vorm en inhoud.

4. Clustering bacheloronderwijs

Het bacheloronderwijs kenmerkt zich door grote stromen studenten die regelmatig in korte tijd van onderwijsruimte wisselen. Clustering draagt bij aan het snel kunnen verplaatsen naar een andere ruimte, zorgt voor efficiënt ruimtegebruik en versterkt de band van studenten met hun studie. De voorzieningen zijn makkelijk vindbaar en er is voldoende ruimte voor ontmoeten, samenwerken en studeren.

Afwisseling in functies

Alle gebouwen zijn zo open mogelijk en krijgen een eigen herkenbaar profiel, met daarbinnen een aantal functies. In de plint komen publieksfuncties. Daarboven is afwisseling mogelijk tussen de primaire functie van het gebouw en meer algemene functies. Deze verticale ordening draagt bij aan de veiligheid door de scheiding van publieke en private zones – en maakt het mogelijk om delen van het gebouw op verschillende manieren te exploiteren, bijvoorbeeld voor verantwoord energiegebruik.

Efficiënte logistiek

De logistiek van personen en goederen bepaalt in de kern het functioneren van de campus. Daarbij speelt efficiency een belangrijke rol, net als het zo veel mogelijk scheiden van de logistieke goederenstromen en de stromen van patiënten, bezoekers, medewerkers en studenten.

Goederen en afval

De aard van de activiteiten en de toenemende omvang van de campus leveren in de toekomst een groei van goederenstromen op. Hiervoor worden kortere aan- en afvoerlijnen gerealiseerd door locaties voor goederenontvangst en afvalstoffendepots slim te plaatsen. Daarnaast wordt ingezet op het reduceren van afval en het scheiden van afvalstromen.

Winkels en restaurants worden wél direct bevoorraad; leveranties zijn gebonden aan venstertijden. Daarnaast wordt specifieke logistiek – bijvoorbeeld van gevaarlijke stoffen of grootschalige verhuizingen – per keer of per cluster van gebouwen opgelost.

Beeldkwaliteit

De gevels van de gebouwen op de campus laten architectonische rijkdom zien. Gelaagdheid in de gevel – bijvoorbeeld door contrasten in materiaalgebruik tussen bouwlagen – maakt gebouwen menselijker en het campusgebied toegankelijker. De gevel van een gebouw geeft uitdrukking aan de functie van het gebouw. Denk hierbij aan de plek in de verkaveling, de oriëntatie op de zon en de omgeving. De technische aspecten die samenhangen met de uitvoering van de gevel zijn ook van belang, zoals warmte-isolatie, reduceren of tegengaan van geluid, trillingen en vocht. Voor de campus is dit uitgewerkt in het beeldkwaliteitsplan.

De beeldkwaliteit sluit aan op de welstandsnota 2016 (2e herziening december 2019) van de gemeente Amsterdam (De schoonheid van Amsterdam) en op het Beeldkwaliteitsplan van de VU.

Duurzaamheid

Op het gebied van duurzaamheid hebben de VU en Amsterdam UMC een duidelijke visie en ambitie. Duurzaamheid is te vinden in onderwijs en onderzoek, in de bedrijfsvoering én in de gebouwen op de campus.

Belangrijke uitgangspunten zijn rentmeesterschap, verantwoordelijkheidsgevoel en rekening houden met toekomstige generaties.

Voorbeelden

- Zonnepanelen op de daken.
- Nieuwe gebouwen zijn duurzaam.
- Energiegebruik beperken en waar mogelijk duurzame energiebronnen inzetten. Zoals elektriciteit opwekken door wind- zon- en waterkracht.
- Afval reduceren en zoveel mogelijk hergebruiken.
- Gebouwen hebben of krijgen waar mogelijk retentiedaken, zoals het Nieuwe Universiteitsgebouw, RDC ADORE, Amsterdam UMC Imaging Center en het Hoofdgebouw van de VU.

De duurzaamheidsdoelen zijn uitgewerkt in het plan Sustainable Campus 2020-2025. De belangrijkste thema's voor de campusontwikkeling zijn daarbij:

Energie

Elektriciteit voor de campus, warmte en koude, wordt momenteel deels opgewekt in het Energiecentrum van de campus. Daarnaast worden koude, warmte, aardgas en elektriciteit ingekocht via het stadsverwarmingsnet, het centrale koudenet en het openbare gas- en elektriciteitsnet. Distributie van energie vindt grotendeels plaats via de centrale kabel- en leidingsystemen naar de gebouwen. Sinds 2006 worden alle nieuw opgeleverde gebouwen voorzien van een warme- en koudeopslaginstallatie. Daarnaast is het doel de benodigde energie zo duurzaam en betaalbaar mogelijk op te wekken of in te kopen en het energiegebruik tot een minimum te beperken. Energiemonitoring en energiemangement zijn hierbij van het allergrootste belang.

Energiemasterplan

Het Energie Masterplan (EMP) beschrijft de visie op de toekomstige energievoorziening van de campus. Het geeft aan hoe de VU en Amsterdam UMC richting geven aan de uitwerking van de energietransitie enerzijds, en de continuïteit en bedrijfszekerheid in vraag en aanbod op de campus anderzijds. Daarbij wordt gekeken vanuit het perspectief van duurzaamheid en tevens naar de haalbaarheid in tijd en technische mogelijkheden.

Verharding en waterberging

Oppervlaktewater dient de verdichting te compenseren. De regel is dat 15% van die toename moet worden gecompenseerd door oppervlaktewater. Waar mogelijk worden gebouwen uitgerust met een retentiedak: groen dak met daaronder een extra laag om regenwater te bergen.

Groen en water

De groene daken dragen ook bij aan meer natuur en biodiversiteit. De buitenruimte is zo veel mogelijk groen ingericht en biedt plekken waar water zichtbaar is. Groen en water verbeteren de ecologie, waterhuishouding en luchtkwaliteit. Daarnaast zorgen ze voor afwisseling in de openbare ruimte. De groene inrichting verbetert ook het microklimaat en maakt de lichtval gevarieerder. Wie op de campus is, beleeft de seizoenen beter.

Programma campusontwikkeling

De campus ontwikkelt zich steeds meer tot een gebied met internationale aantrekkingskracht dat talent inspireert, uitdaagt en laat groeien. Health, Science en Business op en rond de campus versterken elkaar en werken aan innovaties die stad, regio en samenleving vooruithelpen. Een rijke mix aan functies en voorzieningen en een aangename openbare ruimte dragen bij aan een aantrekkelijke omgeving voor studenten, patiënten, medewerkers, samenwerkingspartners en bezoekers. Een ideale vestigingslocatie waar kennisinstellingen en bedrijven samenkomen.

WAT?

Een levendige campus vraagt goede faciliteiten voor de kerntaken en biedt ruimte voor bedrijvigheid, wonen en aantrekkelijke stedelijke voorzieningen.

Faciliteiten voor kerntaken

De kerntaken van de VU en Amsterdam UMC zijn bepalend voor het realiseren van voorzieningen op de campus. Deze faciliteiten zijn met name:

- **Kantooromgevingen** voor medewerkers van Amsterdam UMC en de VU.
- **Onderwijsvoorzieningen:** collegezalen, werkgroep- en computerruimtes, voorzieningen voor (zelf)studie en practica.
- **Kliniek en polikliniek:** diagnostiek, behandel- en verpleegafdelingen.
- **Laboratoria, onderzoeks- en productiefaciliteiten.**
- **Specialistische high-end onderzoeksfaciliteiten,** zoals het LaserLaB Amsterdam, Amsterdam UMC Imaging Center, het O|2 gebouw, Research & Diagnostiek Centrum ADORE en Onderzoeksgebouw VU.
- **Voorzieningen die het primaire proces ondersteunen:** universiteits- en medische bibliotheek, protocollaire en ontvangstvoorzieningen, centrale vergadercentra, congreszalen, restauratieve voorzieningen en kantoren.
- **Incubatorruimtes** voor start-ups met kantoor- en labruimtes.

Naast de VU en Amsterdam UMC kunnen ook allianties in het onderwijs en samenwerkingspartners deze faciliteiten gebruiken.

Wonen

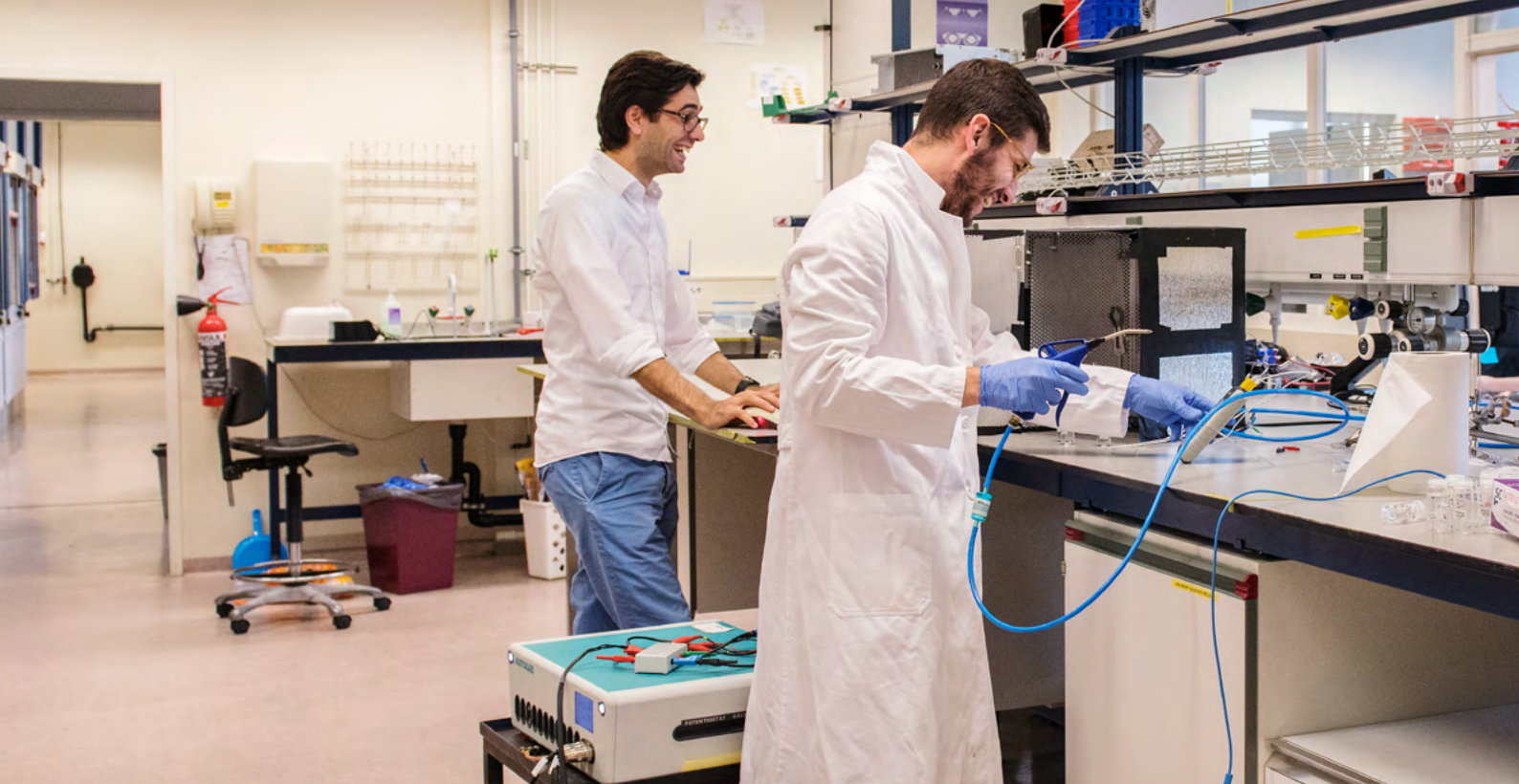
De campus ontwikkelt zich in de toekomst tot een gebied waarin het prettig studeren, werken, ontspannen én wonen is. Wonen op de campus en in het Kenniskwartier markeert een vervolgfase van de campusontwikkeling. Woningen zorgen voor een levendig en aantrekkelijk gebied. Voor levendigheid in Zuidas is de permanente aanwezigheid van studenten en jonge wetenschappers dan ook waardevol. Ze vormen de motor van de 'campuseconomie' en bezoeken graag culturele en horecavoorzieningen. Het aanbod van woningen werkt ook als een magneet op getalenteerde onderzoekers, hoogleraren en gastdocenten.

Woningen in het programma

In de SOK van 2009 is de mogelijkheid opgenomen voor 95.000 m² bruto vloeroppervlak woonruimte. Dit komt neer op ongeveer 1.200 tot 1.600 woningen of wooneenheden.

Ontwikkelruimte campus

- De ontwikkeling voor de VU is vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente Amsterdam en de VU (SOK, 2009) en in de allonge daarop (2012).
- De ontwikkelruimte van Amsterdam UMC is in het bestemmingsplan opgenomen.
- Hierop voortbouwend zijn uitwerkingen gemaakt in het Startbesluit – vastgesteld in mei 2009 – en in het Uitvoeringsbesluit Kenniskwartier, vastgesteld in februari 2011.

Bedrijvigheid

De VU en Amsterdam UMC bieden op de campus ruimte aan bedrijven en organisaties die een duidelijke kennis- en onderzoeksrelatie met hen hebben. Want zorg, wetenschap en bedrijven hebben elkaar hard nodig. Om nieuwe wetenschappelijke inzichten en innovaties te benutten, zijn bedrijven nodig om deze kennis te 'vermarkten', patiënten en samenleving vooruit te helpen. Andersom hebben bedrijven expertise, onderzoeksfaciliteiten en patiëntcohorten nodig om hun producten zoals medicijnen te testen en verder te ontwikkelen. Door (contract)onderzoek en dure technologie en (high-end) onderzoeksfaciliteiten te delen, worden de VU en Amsterdam UMC ook minder afhankelijk van inkomsten van het Rijk. De VU en Amsterdam UMC zullen daarbij wel te allen tijde hun wetenschappelijke onafhankelijkheid waarborgen.

Aantrekkingskracht voor bedrijven

De aanwezigheid van brede wetenschappelijke expertise, arbeidspotentieel en specifieke onderzoeksinfrastructuur en technologie maakt het voor bedrijven aantrekkelijk om zich te vestigen op de campus. Ook de bereikbaarheid van het gebied en het feit dat bijna iedereen in Amsterdam Engels spreekt zijn een pre, vanwege de internationale context waarin onderzoek en bedrijvigheid zich ontwikkelen. Samen met de aanwezigheid van voorzieningen als horeca, groen en culturele en sportfaciliteiten maakt dit de campus en omgeving tot een ideale vestigingslocatie.

ACTA

De gezamenlijke faculteit Tandheelkunde van de Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam combineert zorg, onderwijs en onderzoek. Ook de Stichting voor Bijzondere Tandheelkunde en de opleiding Mondzorgkunde van Hogeschool Inholland zijn in het gebouw gevestigd.

Onderzoekgebouw VU

Dit is een op bèta-medisch onderzoek gericht labgebouw met faciliteiten en functies voor met name onderzoek. In het gebouw is ook het LaserLaB Amsterdam gevestigd. Hier wordt met laserlicht wetenschappelijk onderzoek gedaan naar bijvoorbeeld weefsels, eiwitten, DNA, levende cellen en duurzame energiebronnen. Met de inzichten worden bijvoorbeeld nieuwe diagnostiektchnieken voor patiënten en efficiëntere zonnecellen ontwikkeld.

Demonstrator Lab

Hier werken onderzoekers en studenten aan hun ideeën en innovaties om ze verder te ontwikkelen. Onderzoekers en studenten kunnen proof of principle-onderzoek doen om in een vroeg stadium te kijken hoe kansrijk hun initiatieven zijn.

O|2 Labgebouw

Huisvest RA, ML-II en ML-III labs waar men onder andere de resistentie van bacteriën onderzoekt om de volgende generatie antibiotica te kunnen ontwikkelen. Wetenschappers van Amsterdam UMC en de VU werken aan maatschappelijke vraagstukken, zoals Alzheimer en tuberculose.

Samenwerkingspartners kunnen hier kantoor- en laboratoriumvoorzieningen huren. Dit draagt bij aan efficiënt gebruik van kostbare researchvoorzieningen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking voor Human Life Sciences.

Nieuwe Universiteitsgebouw

Hier volg je overdag colleges en kun je in dezelfde zaal 's avonds en in het weekend naar de film (Rialto VU) of het theater (VU Griffioen). In de VU ART SCIENCE gallery kun je een expositie bezoeken. Naast onderwijs en postacademisch onderwijs richt het gebouw zich op onderwijsvernieuwing met activerende en blended voorzieningen als collaborative classrooms, een pop-up studio en een hybride onderwijstheater. Het gebouw is ook het onderzoeksdomein van onder meer Informatica en Wiskunde en huisvest geavanceerde onderzoeksruimtes als tech-, robot- en hardwarelabs.

Amsterdam UMC Imaging Center

Biedt klinische zorg, onderzoek en medicijnen-ontwikkeling onder één dak: een wereldprimeur. Artsen kunnen zo sneller en beter een diagnose stellen en kijken welke behandeling het beste is voor de patiënt. Dankzij medische beeldvorming kan een medicijn in het lichaam gevolgd worden om vast te stellen of het aanslaat bij de individuele patiënt. Door imaging-expertise en -technologie open te stellen voor samenwerking met farmaceutische bedrijven kunnen medicijnen goedkoper worden ontwikkeld en verbeterd.

Imaging

Ieder mens reageert anders op een medicijn, vanwege de biologie die verschilt per individu. Minder dan de helft van alle voorgeschreven medicijnen is effectief bij de individuele patiënt. Dankzij imaging kan een medicijn in het lichaam gevolgd worden om vast te stellen of het aanslaat of dat naar een alternatief moet worden gekeken. Amsterdam UMC ontwikkelde deze baanbrekende technologie.

Research & Diagnostiek Centrum, met daarin Amsterdam Oncology and Neuroscience Research (ADORE)

Oncologie en neurologie gebruiken veel dezelfde ruimtes en onderzoeksapparatuur. Door onderzoekers, artsen en Alzheimer- en MS-poliklinieken samen te huisvesten in één gebouw worden kosten gereduceerd, inzichten onderling gedeeld en meteen toegepast bij patiënten met een oncologische of neurologische aandoening.

Immunotherapie

Patiënten met leukemie (bloedkanker) kunnen immunotherapie ontvangen. De eigen witte bloedcellen worden zodanig gemodificeerd dat ze de kankercellen in het bloed kunnen herkennen en aanvallen. Momenteel wordt in Amsterdam UMC nagegaan of immunotherapie ook kan worden ontwikkeld tegen ziektes als MS. Een voorbeeld waarin inzichten vanuit de oncologie worden vertaald in de neurowetenschappen. Deze vormen van cross-overs worden binnen ADORE ondersteund en gestimuleerd.

Amsterdam Venture Studios (AVS) en VU StartHub

De Amsterdam Venture Studios is een incubatorfaciliteit en biedt ruimte aan ondernemende studenten en onderzoekers. De gebruikers hebben toegang tot een inhoudelijk programma, training, mentoring, investeerders en bedrijven om hun start-up tot succesvolle innovatieve bedrijven te maken. De Amsterdam Venture Studios en het Demonstrator Lab zorgen samen voor een laagdrempelige toegang tot hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten en laboratoria.

De VU StartHub faciliteert verschillende start-up plekken voor studenten, medewerkers en alumni van de VU die een onderneming willen starten. Een unieke samenwerking waar jonge ondernemers kunnen instappen op de kennis en expertise die de universiteit en het bedrijfsleven te bieden hebben.

Een Leven Lang Ontwikkelen

Van academici wordt steeds meer doorgaande persoonlijke ontwikkeling en professionele verdieping verlangd. De VU biedt hiervoor postgraduate opleidingen, zoals de VU School for Governance voor de publieke sector en de VU Amsterdam School of Management voor de private sector. Daarnaast biedt de VU bijvoorbeeld de cursus A Broader Mind for Professionals waarbij (doorgroeiende) professionals zich academisch, persoonlijk én maatschappelijk verder ontwikkelen.

Ruimte voor bedrijvigheid en allianties

Op de campus zijn verschillende typen bedrijvigheid:

- start-ups en scale-ups
- Research & Development bedrijven van elders die met Amsterdam UMC of de VU een onderzoek gezamenlijk willen opstarten en zich daarvoor (tijdelijk) hier willen vestigen (spin-ins)
- nieuwe instituten en samenwerkingsverbanden
- bedrijven die zich willen vestigen tussen de top van de zakelijke dienstverlening op Zuidas met een kennis- en onderzoeksrelatie met de VU en Amsterdam UMC

Voorzieningen

Voorzieningen, zoals congres- en sportfaciliteiten, een theater, een groene binnenruimte en een zorgtuin zijn essentieel voor een levendige, aantrekkelijke campus waar studenten, patiënten, medewerkers, bezoekers, gasten en werknemers graag verblijven. Bij de campusontwikkeling is er dan ook veel aandacht voor.

Horeca

Een campus met zoveel gebruikers vraagt ook om een diversiteit aan horecavoorzieningen. Het aanbod past bij het type activiteit op de verschillende tijdstippen van de dag en de behoefte van de verschillende doelgroepen op de campus. Ook in de avonden en in het weekend is er volop leven in de brouwerij.

Culturele voorzieningen

De collegezalen van het Nieuwe Universiteitsgebouw zijn ook geschikt voor debatten, stand-upcomedy en film. VU Griffioen en Filmhuis Rialto zijn hier sinds 2021 gehuisvest. Zo zijn er in het Nieuwe Universiteitsgebouw theatervoorstellingen en filmvertoningen te bezoeken. Daarnaast is de VU ART SCIENCE gallery hier gevestigd.

Winkels

Om studenten, medewerkers, bezoekers en patiënten te faciliteren, heeft de campus onder andere kleine supermarkten, een bloemist en een academische boekhandel. Dit aanbod zal worden uitgebreid. Winkels bevinden zich zoveel mogelijk in de plinten van bestaande en nieuwe gebouwen.

Na de sloop van het Wis- en Natuurkundegebouw realiseert de gemeente Amsterdam hier een nieuwe locatie voor SC Buitenveldert, dat nu nog aan de noordzijde van de De Boelelaan ligt. Het nieuwe complex aan de A.J. Ernststraat zal bestaan uit kunstgrasvelden. Om deze nieuwe locatie van SC Buitenveldert optimaal te benutten kan onder een van de velden (verhoogd veld) een multifunctionele sportaccommodatie aangelegd worden met sporthal(len), gymzalen, kantine en kleedkamers.

Unieke internationale positie Sport, Bewegen en Gezondheid

De VU en Amsterdam UMC hebben nationaal en internationaal een unieke positie op het gebied van sport, bewegen en gezondheid waar het onderzoek, onderwijs, valorisatie en zorg betreft. Op loopafstand van elkaar

Om de onderzoeksambities van de Amsterdamse kennisinstellingen op de snijvlakken van sport, bewegen en gezondheid nog beter te kunnen faciliteren wordt er nagedacht om hiervoor een kennis- en expertisecentrum te realiseren op de campus: het Amsterdam Performance & Health Centre. De campus ligt op het kruispunt van de Sportas en Zuidas en ligt centraal ten opzichte van de verschillende fieldlabs in de stad. In de campusontwikkeling is een aantal mogelijkheden voorzien om het APHC te huisvesten. Eén daarvan is de toekomstige locatie van SC Buitenveldert die aan de zuidzijde van de campus is gepland op de plek van het voormalige Wis- en Natuurkundegebouw.

Het Human Performance Lab

Voor sport- en bewegingsonderzoek. Een unieke onderzoeksfaciliteit met o.a. een klimaatkamer waar onder extreme omstandigheden – lage zuurstofniveaus, lage en hoge temperaturen – onderzoek wordt verricht naar menselijk presteren.

zijn hoogwaardige kennis en faciliteiten aanwezig bij het Amsterdam UMC, de Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen en de afdeling Gezondheidswetenschappen van de VU, en de (alliantie-)instituten Amsterdam Public Health en Amsterdam Movement Science.

Amsterdam Performance & Health Centre (APHC)

De VU en Amsterdam UMC werken samen met andere Amsterdamse kennisinstellingen – zoals Hogeschool van Amsterdam en Inholland – in het Amsterdam Institute of Sport Science (AISS). Zo willen ze hun ambities op het gebied van sport en bewegen in relatie tot prestatieverbetering en gezondheidsbevordering gezamenlijk realiseren.

Gezonde campus

Sport, bewegen en gezondheid

Voor medewerkers, studenten en omwonenden zijn er 2 sportaccommodaties aanwezig. Op de campus Uilenstede van gemeente Amstelveen exploiteert het Sportcentrum VU gymzalen en fitnessruimten en 2 sporthallen. Op de campus is een vestiging van het Sportcentrum VU in het OZW-gebouw met een gymzaal en fitnessruimten. Op de campus wordt het gestimuleerd om meer te bewegen, bijvoorbeeld door meer trap te lopen en minder gebruik te maken van de lift. Op het campusplein zijn sportvoorzieningen gerealiseerd.

Rookvrije campus

Sinds 2020 zijn zowel de VU Campus als het ziekenhuis en terrein van Amsterdam UMC volledig vrij van alle rookproducten, inclusief e-sigaret, waterpijp, pruim- en snuiftabak. Amsterdam UMC en de VU geven hiermee het signaal af aan patiënten, studenten, medewerkers en bezoekers dat roken grote gezondheidsrisico's met zich meebrengt en dat roken niet passend is in de omgeving van een ziekenhuis en onderwijsinstelling.

CIJFERS VAN 2022

AMSTERDAM UMC

197.817

patiënten
waarvan 87.804
locatie VUmc

5.213

studenten
waarvan 2.558
locatie VUmc

12.808

medewerkers (fte)
waarvan 6.298
locatie VUmc

442

hoogleraren
waarvan 198
locatie VUmc

408

aio's

VU

9

faculteiten

100

masteropleidingen

5.896

internationale
studenten

11

interfacultaire
onderzoeksinstituten

31.761

studenten
waarvan 19.736
bachelor (62,1%),
12.025 master (37,9%).

740

promovendi

45

bacheloropleidingen

4.671

medewerkers (fte)

WANNEER?

Ontwikkelstrategie

Gedurende de transitie van de campus veranderen de omstandigheden en de eisen voortdurend. Dat vraagt om een flexibele planvorming. Het punt op de horizon is duidelijk. Op weg daarnaartoe zijn altijd aanpassingen mogelijk.

Gefaseerde gebiedsontwikkeling

De campus wordt stapsgewijs vernieuwd. Daarmee kan bij iedere investeringsbeslissing worden bijgestuurd als afwijkende groei- of omzetcijfers en andere omgevingsvariabelen dat noodzakelijk maken. Om die flexibiliteit te waarborgen wordt de afhankelijkheid tussen de verschillende fasen en projecten continu geminimaliseerd. Daarnaast wordt dit Masterplan regelmatig herijkt. Het blikkt meer dan 15 jaar vooruit en schetst op hoofdlijnen de plannen voor de periode die daarop volgt. De campusontwikkeling is ingedeeld in 3 fasen.

Fase 1

Vervanging en vernieuwing tot 2028

Deze fase is gericht op een evenwichtige investering in de openbare ruimte en in bestaand en nieuw vastgoed. Investerings die nodig zijn om de ambities vanuit de kerntaken – onderzoek en kennisvalorisatie, zorg en onderwijs & opleiding – van de VU en Amsterdam UMC te realiseren. Met deze projecten is het startsein gegeven om een levendige en aantrekkelijke campus te realiseren. Fase 1 is afgerond als het Wis- en Natuurkundegebouw is gesloopt en alle 'bewoners' van het gebouw elders zijn gehuisvest.

Fase 2

Investerings gericht op diversificatiefuncties tot 2035

De volgende ontwikkelingen vinden plaats:

- De realisatie van een nieuw onderwijsgebouw op plot A1-3 ten westen van het Nieuwe Universiteitsgebouw.
- Nieuwbouw voor allianties en marktpartijen op de locatie Schoolwerktuinen.
- Nieuwbouw op locatie plot C – zuidkant Campusplein – voor het programma van de VU, sport en woningen.
- De gemeente Amsterdam realiseert na de sloop van het Wis- en Natuurkundegebouw (fase 1) voetbalvelden voor SC Buitenveldert en sportvoorzieningen op deze plek.

Fase 3

Gericht op energietransitie, 2040 en verder

Vanwege de energietransitie en het gasvrij maken van bestaande gebouwen – zoals het Hoofdgebouw van de VU, het VU Transitorium en de polikliniek van Amsterdam UMC – is grootschalige renovatie óf vervangende nieuwbouw nodig. Lage temperatuurverwarming is energiezuinig, maar de bestaande gebouwen voldoen niet aan de toekomstige minimale thermische isolatie-eisen. In de stedenbouwkundige uitwerking zijn beide scenario's mogelijk. Voor het Hoofdgebouw van de VU wordt uitgegaan van herontwikkeling.

De campusontwikkeling levert een bijdrage aan de ambitie van Amsterdam om te behoren tot de top-3 van innovatieve Europese metropolen.

Verbinding met Zuidas

De campus is steeds meer met zijn omgeving verbonden. De grenzen van de huidige VU-terreinen verschuiven over de De Boelelaan naar het noorden richting de A10 en Zuidas. Om deze verschuiving mogelijk te maken, hebben de VU en de gemeente Amsterdam grond uitgeruild. De VU bezit nu de kavel van de voormalige Schoolwerktuinen aan de noordzijde van de De Boelelaan en zal een paar kleinere kavels verwerven richting het centrumgebied van Zuidas. In ruil hiervoor draagt de VU het gebied over waar nu nog het Wis- en Natuurkundegebouw staat aan de gemeente Amsterdam ten behoeve van de huisvesting van SC Buitenveldert. Het gebouw wordt grotendeels gesloopt zodra alle activiteiten in de nieuwe gebouwen zijn ondergebracht.

Ruimtelijke kaders

Als ruimtelijk kader voor de ontwikkelingen gelden de (deel)bestemmingsplannen Amsterdam UMC – locatie VUmc en omgeving, Kenniskwartier Zuid eerste fase en Kenniskwartier locatie voormalige Schoolwerktuinen. De uitgangspunten voor de bestemmingsplannen zijn (naast nationale, provinciale en regionale beleidskaders) onder andere de volgende beleidsdocumenten:

- Samenwerkingsovereenkomst gemeente Amsterdam en de VU (2009)
- Uitvoeringsbesluit Kenniskwartier (2011)
- Allonge op de SOK (2012)
- Visie Zuidas 2016

Financieel management

Voor de campusontwikkeling is een investeringsprognose gemaakt. Hierin zijn alle effecten van beleidskeuzes over de gehele (economische) levensduur in beeld gebracht, doorgerekend en zorgvuldig afgewogen. De gebieden en gebouwen moeten passen bij de ambities, het inhoudelijk programma, de financiële draagkracht en het imago van VU en Amsterdam UMC. Ook beschrijft de investeringsprognose passende beheersmaatregelen bij de risico's die de investeringen met zich meebrengen.

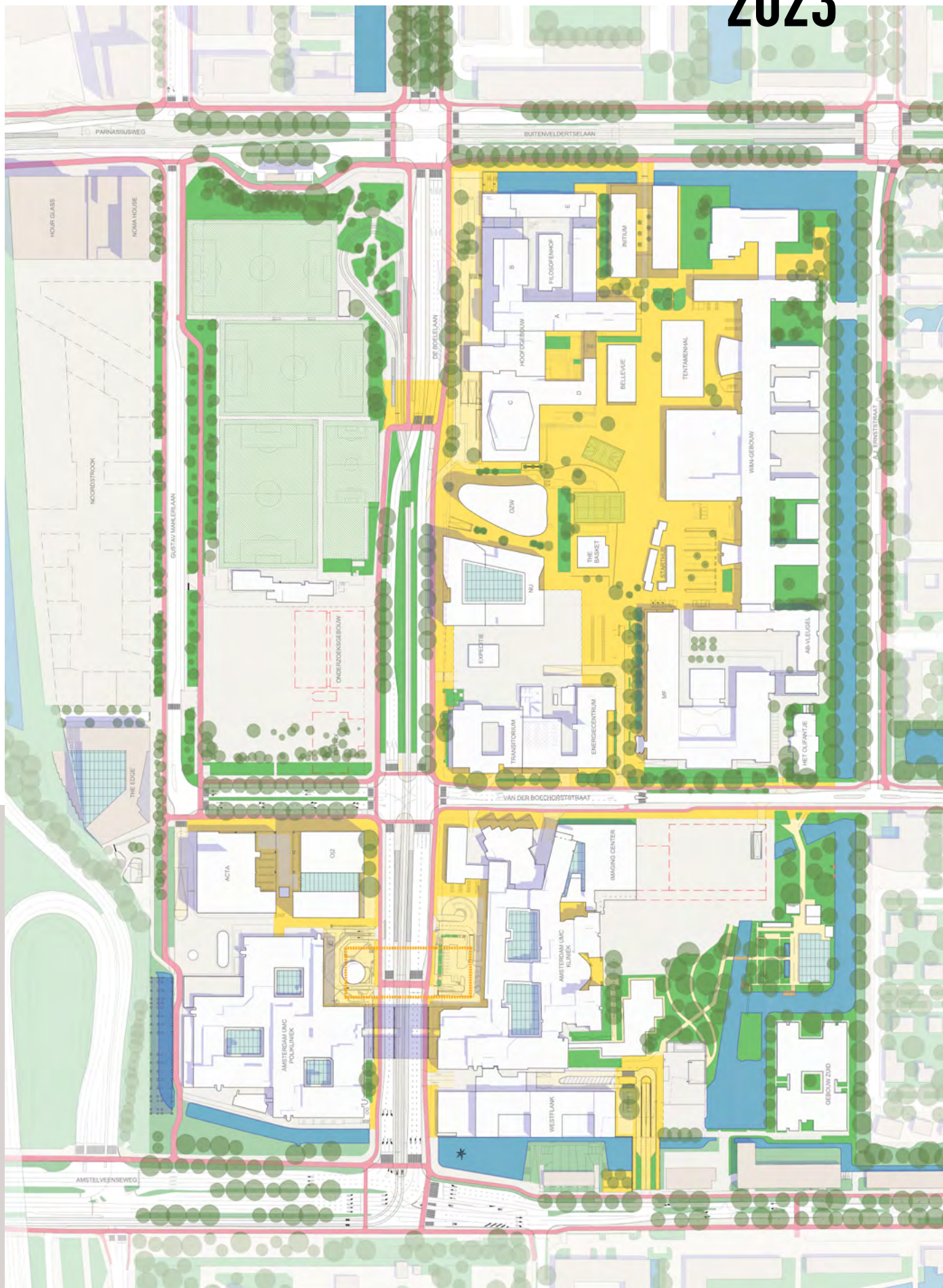
De meerjarenexploitatiebegroting van de VU en Amsterdam UMC houden rekening met de volledige effecten van deze investeringen op de exploitatie en de vermogenspositie. Door de vernieuwing stapsgewijs in te zetten, kan bij elke investeringsbeslissing worden bijgestuurd.

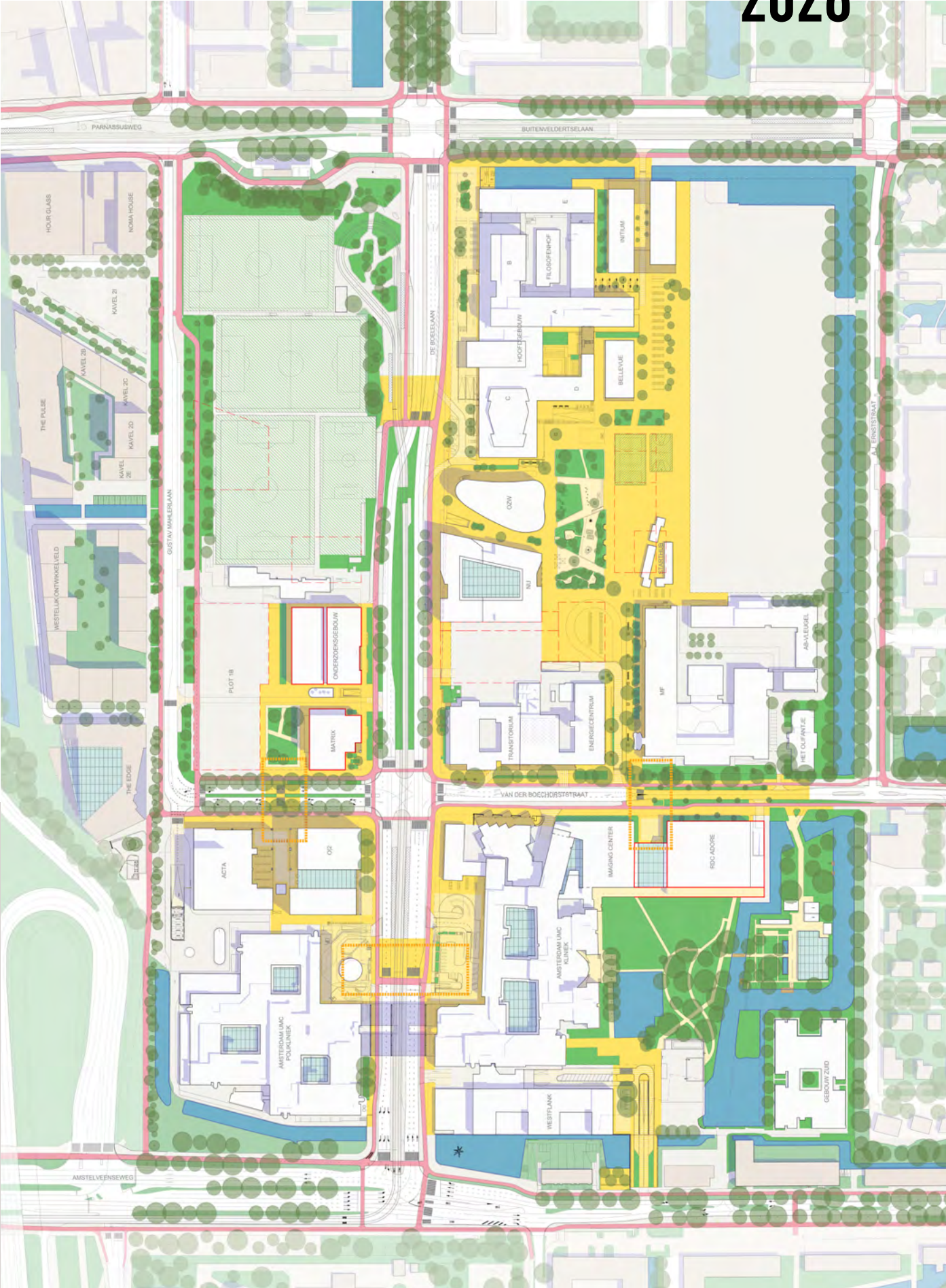
Organisatie

Waar de VU en Amsterdam UMC faciliteiten ontwikkelen voor eigen gebruik wordt ook ingezet op samenwerking met allianties. Huisvesting van allianties is van strategisch belang voor de VU en Amsterdam UMC. Hierdoor ontstaat kruisbestuiving tussen Health, Science en Business, waarbij bijvoorbeeld kosten en voorzieningen gedeeld kunnen worden. Het realiseren van de hiervoor benodigde faciliteiten en huisvesting gebeurt in samenwerking met derde partijen. Met de allianties worden langjarige overeenkomsten afgesloten, bijvoorbeeld een huurovereenkomst of erfpachtovereenkomst.

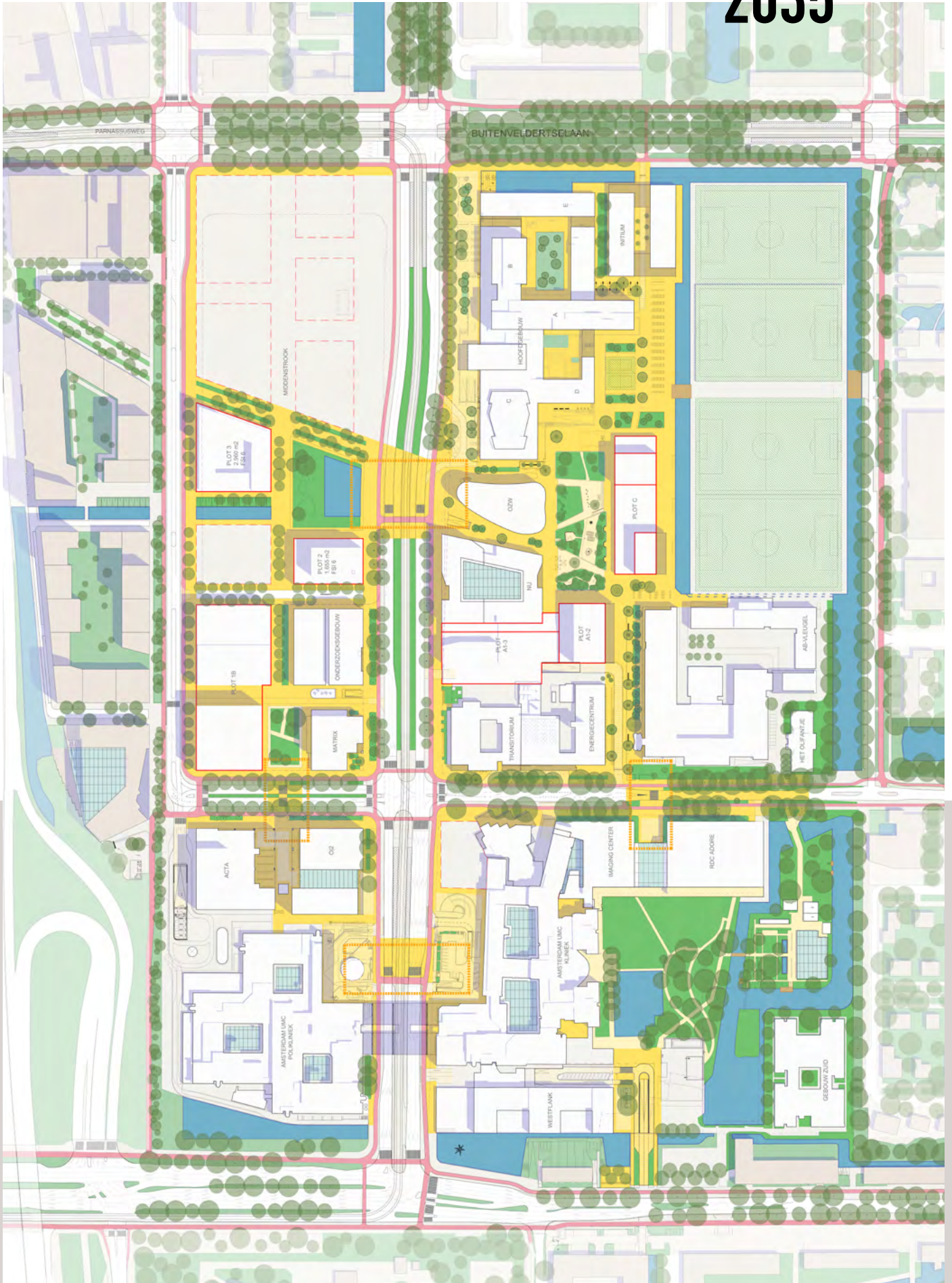
Samenwerking met Amsterdam en de metropoolregio

De VU en Amsterdam UMC werken bij de ontwikkeling van het gebied en de afzonderlijke gebouwen nauw samen met de gemeente Amsterdam als voornaamste partner in de ontwikkeling van Kenniskwartier naar een volwaardig Innovation District Zuidas. Zie pagina 10.

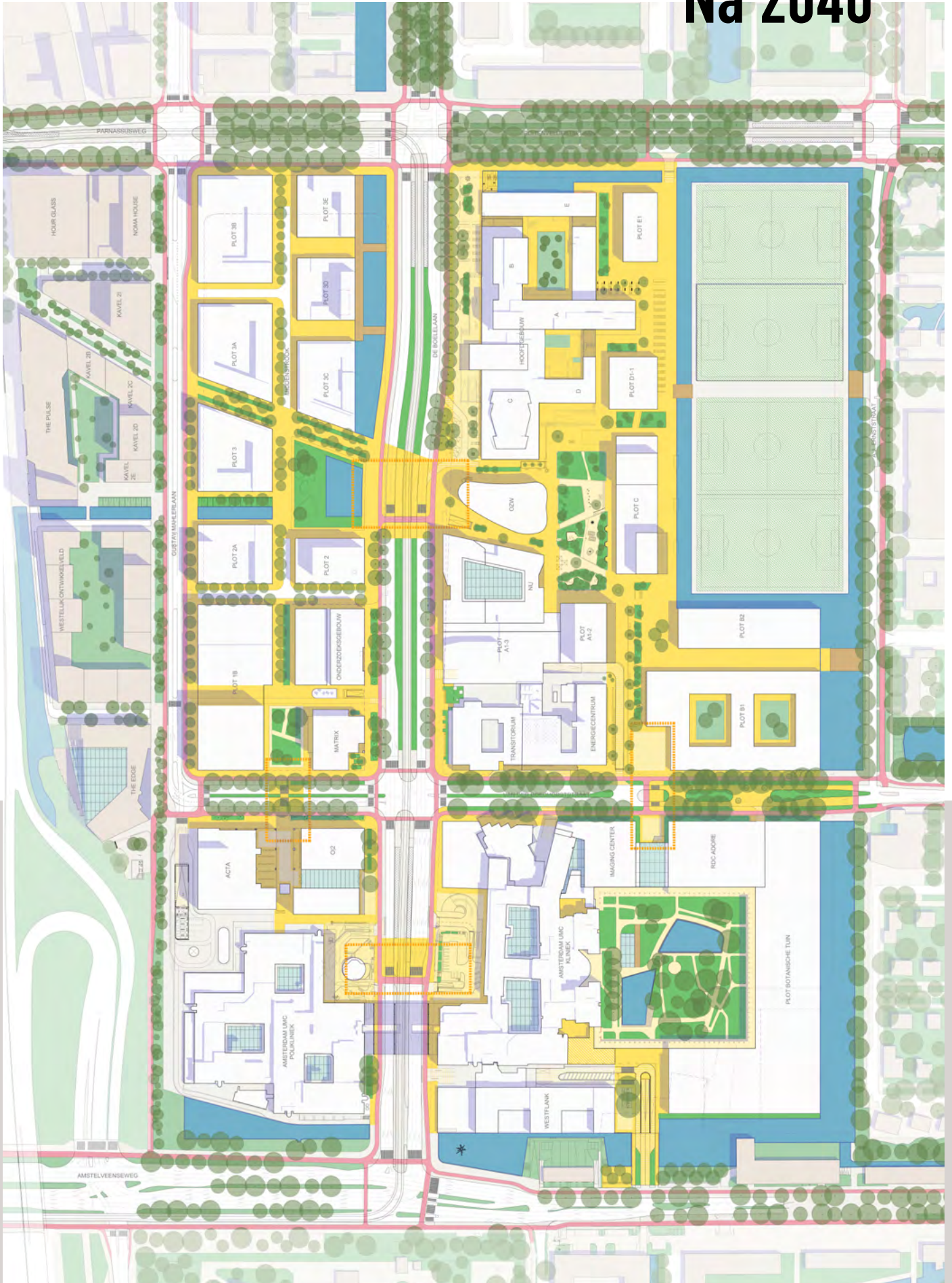

2035

Na 2040

Colofon

Dit is een uitgave van de
Facilitaire Campus Organisatie van
de Vrije Universiteit Amsterdam en
de Dienst Huisvesting & Techniek van
het Amsterdam UMC, december 2023.

Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam
www.vu.nl

Tekst

Pierre Stukker (Merktaal), Stefan Titus

Redactie

Henk Hartzema, Marcel van Heemert,
Wessel Koopmans, Diederik Leusink,
Franc van Nunen, Rafael Smit, Emile Spek,
Michiel Steeneken, Ton Steentjes,
Arjen van der Zee

Eindredactie

Myra Akkerhuis, Stefan Titus

Grafisch ontwerp

Concept: Esther van Munster,
Rudie Jaspers
(VU Designstudio)

Vormgeving: Bianca Wesseling (Haagsblauw)

Kaartmateriaal: Henk Hartzema,
Niels Verdonk

Drukwerk

De Bondt Grafimedia

Fotografie

AUMC, Yvonne Compier, Digidaan AUMC,
A. Edridge, Getty Images, Studio Hartzema,
Caren Huygelen, MTD landschapsarchitecten,
Stadsarchief Amsterdam, Marcel Steinbach,
Siebe Swart, Traumahelikopter, Peter
Valckx, Josja van der Veer, Too van Velzen,
VU beeld, Kees Winkelman, Your Captain
luchtfotografie

Met dank aan

Fardau Bosma, Hugo Buizer,
Marlous van de Koppel, Roos Knigge,
Rianne Kreijne, Carin van der Wal

Meer weten?

<https://www.amsterdamumc.org/nl/huisvesting.htm>

<https://www.vu.nl/campusontwikkeling>

**CA
MP
US**